

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 620/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **DEVELOP GROUP a. s.**, Nobelova 34, Bratislava, zastúpenej Advokáti Heinrich s.r.o., Skautská 12, Nitra, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-2S/255/2019 takto

rozhodol:

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-2S/255/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správnemu súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. BA-2S/255/2019 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré je jej Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Správny súd v Bratislave je **povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu

v označenom konaní. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal správne mu súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 620/2024-12 z 21. novembra 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia správneho súdu vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou z 20. decembra 2019 domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky zo 7. októbra 2019, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie prvostupňového daňového úradu, ktorým bol sťažovateľke vyrubený úrok z omeškania za nezaplatenie dane z pridanej hodnoty. Žaloba bola doručená na Krajský súd v Bratislave 27. decembra 2019. Uznesením (vyššieho súdneho úradníka) z 15. januára 2020 krajský súd vyzval sťažovateľku na doplnenie príloh žaloby, a to plnej moci so zaručenou konverziou. Predmetné uznesenie bolo zrušené uznesením sudcu krajského súdu z 25. novembra 2020, keďže táto príloha už bola súčasťou žaloby. Výzva na vyjadrenie sa k žalobe bola doručená žalovanému 1. decembra 2020. Žalovaný sa vyjadril k žalobe podaním z 8. decembra 2020. Sťažovateľka zaujala stanovisko k tomuto vyjadreniu podaním z 8. januára 2021. Krajský súd uznesením z 11. januára 2021 zamietol návrh sťažovateľky na priznanie odkladného účinku správnej žaloby. Replika sťažovateľky bola žalovanému doručená 10. marca 2021.

4. Na základe novej súdnej mapy bola vec sťažovateľky 1. júna 2023 postúpená správne mu súdu. Z dôvodu nečinnosti správneho súdu podala sťažovateľka 27. septembra 2024 sťažnosť na prietahy, pričom odpoveď na túto sťažnosť nebola sťažovateľke doručená.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta neprimerane dlhú dobu napadnutého konania. Od začatia konania za viac ako 4 a pol roka nebolo vykonané žiadne pojednávanie a správny súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky. Napadnuté konanie nemožno hodnotiť ako zložitú vec. Sťažovateľka nespôsobilá žiadne prietahy. Tie vznikli z dôvodu nečinnosti správneho súdu a rovnako aj krajského súdu. Okolnosti vytvorenia nového druhu súdov a kompetenčných zmien súdu nemôžu ísť na úkor účastníka konania a jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

6. Sťažovateľka pociťuje právnu neistotu vo veci, ktorá sa týka jej majetkových práv (uloženie sankcie) už neprimerane dlhú dobu. Žalovaný pohľadávku z vyrubeného rozhodnutia, ktoré je predmetom preskúmania zákonnosti, voči žalobcovi vymáha. Sťažovateľka uviedla, že žalovaný podal voči nej návrh na vyhlásenie konkurzu (konanie vedené na Mestskom súde Bratislava III sp. zn. 8K/20/2019). Vzhľadom na celkovú dobu konania, ktoré má smerovať k definitívnemu doriešeniu vzájomných finančných vzťahov, a úplnú nečinnosť súdu sťažovateľka žiada aj primerané finančné zadosťučinenie ako nemajetkovú ujmu, ktorá jej vznikla v dôsledku prietáhov v súdnom konaní s poukazom na pocit trvalej neistoty a pochybností týkajúcich sa uplatniteľnosti práv.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

7. V podaní doručenom ústavnému súdu 20. decembra 2024 podpredsedníčka správneho súdu popísala priebeh konania. Poukázala na výraznú personálnu poddimenzovanosť súdu, ktorá má podľa nej nepochybne zásadný vplyv na rýchlosť konania, ako aj na množstvo prevzatých nerozhodnutých vecí zo správnych kolégií krajského súdu. V danej veci bol spis na správny súd doručený 1. júna 2023. Dňa 25. októbra 2024 bol nariadený termín pojednávania na 27. marec 2025.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmavať spoločne.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 573/2022). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Predmetom napadnutého konania je žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu v daňových veciach. Ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy správnych súdov a po právnej stránke nie je zložitým konaním. Ústavný súd neidentifikoval ani žiaden prvok faktickej zložitosti veci. Z hľadiska významu predmetu konania pre sťažovateľku ústavný súd nezistil mimoriadny význam, ktorý by odôvodňoval zvlášť prioritný prístup súdu.

12. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu správnych súdov v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

14. Z popísaného priebehu napadnutého konania vyplýva, že v počiatočnom štádiu konania (od podania žaloby do novembra 2020) krajský súd neefektívnou činnosťou spôsobil zbytočný prietah, keď riešil doplnenie plnomocenstva vo forme zaručenej konverzie, ktoré však bolo súčasťou žaloby. Od decembra 2020 už postupoval plynule a zabezpečoval úkony smerujúce k príprave pojednávania. Avšak od apríla 2021 do predloženia veci novovytvorenému správneému súdu (1. júna 2023) bol krajský súd vo veci úplne nečinný v rozsahu viac ako 2 roky. Toto obdobie nečinnosti predstavuje ústavne neakceptovateľný stav. Po prechode agendy bol následne aj správny súd nečinný po dobu viac ako roka, kým v októbri 2024 nariadil pojednávanie na marec 2025. Napadnuté konanie je poznačené významným obdobím nečinnosti krajského súdu a aj správneho súdu, čo nie je zlučiteľné s obsahom základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

15. Celková dĺžka napadnutého konania na jednom stupni sústavy všeobecných súdov predstavuje takmer 5 rokov, čo prekračuje všeobecne akceptovateľnú a primeranú dĺžku konania, preto ústavný súd konštatuje aj porušenie práva sťažovateľky na rozhodnutie veci v primeranej lehote.

16. Správny súd ospravedlňuje dĺžku konania preťaženosťou súdu a jeho personálnou nedostatočnosťou. Je evidentné, že v tomto prípade ide o systémový problém súvisiaci s prechodom agendy v dôsledku reformy. Ústavnému súdu však neostáva iné, ako zotrvať na svojej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy.

17. Ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom a dĺžka konania nie je primeraná. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom správneho súdu (ako právneho nástupcu krajského súdu, pozn.) v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal správneému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľka

v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur s poukazom na celkovú dĺžku konania a ďalšie okolnosti posudzovanej veci.

20. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

21. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd zohľadnil konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä jej dĺžku, predmet konania, nečinnosť krajského súdu, ako aj jeho neefektívnu činnosť. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktoré už ústavný súd nepovažoval za primerané, návrhu sťažovateľky nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

22. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej správny súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti správneho súdu nahradiť sťažovateľke v určenej lehote trovy konania na účet jej právneho zástupcu (výrok 4 tohto nálezu).

23. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 856,75 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 142,79 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu